

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت نفت - وزارت نیرو - وزارت کشور
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت آموزش و پرورش
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
وزارت راه و شهرسازی - وزارت دادگستری - سازمان حفاظت محیط زیست
سازمان برنامه و بودجه کشور - سازمان ملی استاندارد ایران
معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رییس جمهور

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۲/۱۰/۲۴ به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی (با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان برنامه و بودجه کشور) و به استناد ماده (۲۶) قانون حفاظت از خاک مصوب ۱۳۹۸، آیین نامه اجرایی قانون مذکور را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه اجرایی قانون حفاظت از خاک

- ماده ۱- در این آیین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:
- ۱- قانون: قانون حفاظت از خاک مصوب ۱۳۹۸.
  - ۲- سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.
  - ۳- وزارت: وزارت جهاد کشاورزی.
  - ۴- ستاد ملی: ستاد ملی هماهنگی حفاظت و بهره برداری پایدار از خاک کشور موضوع ماده (۲) این آیین نامه.
  - ۵- پیشگیری: مجموعه اقداماتی که سبب جلوگیری از تخریب، هدررفت و یا آلودگی خاک می شود.
  - ۶- آلودگی آب: تغییر مواد محلول و یا معلق و یا تغییر درجه حرارت و دیگر خواص فیزیکی، شیمیایی و زیستی (بیولوژیکی) آب در حدی که آن را برای مصرفی که برای آن مقرر است مضر یا غیر مفید سازد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره / ۱۹۸۶۵۳ / ت ۵۸۳۳۱ هـ

تاریخ ..... ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

۷- حد قابل تحمل فرسایش: میزان فرسایشی (تن در هکتار در سال) که تأثیر سوء بر کارکردهای مختلف خاک نداشته باشد.

۸- کانون تخریب: اراضی یا مکان‌هایی که تحت تأثیر عوامل تخریب ناشی از حوادث طبیعی یا فعالیت‌های انسانی، توان بهره‌دهی خاک در آنجا شدیداً کاهش یافته و یا عاملی برای تخریب خاک در مکان‌های دیگر باشند و برای اصلاح آنها، انجام اقدامات حفاظتی و بهسازی ویژه ضروری است.

۹- حدنگار (کاداستر): فهرست مرتب‌شده اطلاعات مربوط به قطعات زمین که مشخصه‌های زمین مانند اندازه، کاربری، مشخصات رقومی، ثبتی و یا حقوقی به نقشه بزرگ‌مقیاس اضافه شده است.

۱۰- خاک آلی: خاک‌هایی که دارای حداقل دوازده درصد (۱۲٪) کربن آلی باشند.

۱۱- آب‌های نامتعارف: کلیه آب‌هایی که غیر از اشکال معمول آب‌های سطحی و زیرزمینی شیرین وجود دارند مانند آب‌های شور و لب‌شور، آب حاصل از تصفیه فاضلاب، آب‌های سنگواره‌ای (فسیلی) و ژرف و آب حاصل از باروری ابرها.

۱۲- امنیت خاک: حفظ و ارتقای کیفیت منابع خاک برای تولید غذا، ایاف، حفظ و نگهداری تنوع زیستی، خدمات زیست‌بوم و سلامتی انسان، حیوان و سایر موجودات زنده.

۱۳- سند ملی آمایش سرزمین: سندی است راهبردی مبتنی بر سیاست‌های کلی و ضوابط ملی مصوب شورای عالی آمایش سرزمین.

۱۴- فاضلاب: مطابق آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت ۷۱ هـ مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن، هر نوع مایع با کیفیت نامناسب، حاصل از فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی، دامداری، شهری و خانگی که به آب یا خاک تخلیه شود.

۱۵- پساب: فاضلابی که مطابق استاندارد موضوع ماده (۵) آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت ۷۱ هـ مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن، تصفیه شده باشد.

۱۶- شور و قلیا: شوری و قلیایی بودن خاک به میزانی که منجر به کاهش توان تولید زیستی یا اقتصادی خاک یا ترکیبی از هر دوی آنها شود.

۱۷- تنوع زیستی خاک: ظرفیت (پتانسیل) وضعیت و شرایط زیستی (بیولوژیکی) خاک که می‌تواند در پایداری کشاورزی، کاهش اثرات تغییرات اقلیمی و افزایش تاب‌آوری و در تغذیه، داروسازی و اصلاح و پالایش خاک به کار آید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره ۱۹۸۶۵۳/ت ۵۸۳۳۱ هـ

تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۳۰

ماده ۲- به منظور هماهنگی و هم‌افزایی میان دستگاه‌های اجرایی برای انجام اقدامات لازم در سطح ملی و منطقه‌ای و نظارت بر تحقق خط مشی‌های مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۳۲۷۴/ت ۵۸۳۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۱، ستاد ملی هماهنگی حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور به ریاست وزیر جهاد کشاورزی و با عضویت معاونین مرتبط وزیر جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رییس‌جمهور، سازمان ملی استاندارد ایران، وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت، نفت، نیرو، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، آموزش و پرورش، ارتباطات و فناوری اطلاعات، علوم، تحقیقات و فناوری، راه و شهرسازی و دادگستری و دو نفر متخصص در رشته‌های علوم خاک، آبخیزداری و محیط زیست با ابلاغ رییس سازمان حفاظت محیط زیست و وزیر جهاد کشاورزی تشکیل می‌شود. وظایف ستاد ملی در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، به شرح زیر است:

- ۱- هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در راستای اجرای قانون، خط مشی‌ها، مقررات، ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط.
- ۲- هماهنگی و هم‌افزایی در راستای تحقق خط مشی‌های مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار، رفع چالش‌ها و تأمین امنیت منابع خاک کشور مبتنی بر توان زیست‌بوم کشور.
- ۳- هماهنگی به منظور ارتقای سطح آگاهی عمومی، علمی و تخصصی حفاظت از منابع خاک کشور و استفاده از توان فنی شرکت‌های دانش‌بنیان.
- ۴- همکاری، تبادل خدمات فنی و مهندسی و استفاده دستگاه‌های اجرایی از تجربیات و ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.
- ۵- هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در راستای اجرای برنامه‌های توسعه‌ای مبتنی بر قانون، خط مشی‌ها، مقررات، ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط.
- ۶- بررسی و هماهنگی در راستای اجرای برنامه‌ها و ضوابط حفاظت و اصول فنی بهره‌برداری پایدار از خاک در تمام کاربری‌ها در چهارچوب سند ملی آمایش سرزمین و برنامه‌های توسعه‌ای کشور.
- ۷- بررسی و اعلام نظر در خصوص پیشنهادهای دریافتی در راستای اجرای خط مشی‌های مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره ۱۹۸۶۵۳ / ت ۵۵۸۳۳۱ هـ

تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

۸- هماهنگی ملی جهت ترسیب کربن در سطوح سرزمینی در راستای ارتقای امنیت حیاتی، حفظ امنیت غذایی و کاهش اثرات تغییرات اقلیمی.

تبصره ۱- دبیرخانه ستاد ملی، در معاونت آب و خاک وزارت مستقر بوده و معاون آب و خاک وزارت به عنوان دبیر ستاد ملی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- به منظور پشتیبانی فنی از تصمیم‌گیری‌های ستاد ملی، کارگروه تخصصی ستاد یادشده به ریاست دبیر ستاد ملی و متشکل از نمایندگان ثابت و معرفی‌شده دستگاه‌های عضو (حداقل در سطح مدیر کل)، تشکیل می‌شود. کارگروه مذکور می‌تواند برای انجام وظایف محوله، نسبت به تشکیل گروه‌های کاری مرتبط اقدام نماید.

تبصره ۳- در استان‌ها، کارگروه زیربنایی، توسعه روستایی، عشایری، شهری و آمایش سرزمین و محیط زیست شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، مسئولیت هماهنگی دستگاه‌های عضو متناظر استانی را برعهده خواهد داشت.

ماده ۳- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ در تدوین پیش‌نویس برنامه‌های توسعه و اسناد و طرح (پروژه)‌های ملی، منطقه‌ای و محلی، خط‌مشی‌های مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۳۲۷۴/ت ۵۵۸۳۳۴ هـ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۱ را مدنظر قرار می‌دهند.

ماده ۴- وزارت مکلف است با همکاری سازمان و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و در حدود اعتبارات مصوب مربوط، نقشه پراکندگی خاک کشور با اولویت اراضی زراعی و باغی را حداقل در عمق صفر تا سی سانتی‌متری و مقیاس یک پنجاه هزارم، ظرف پنج سال تهیه و برنامه مدیریت و حفاظت از آن را تدوین و ارائه نماید.

ماده ۵- وزارت موظف است با همکاری سازمان و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، ظرف دو سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، نسبت به شناسایی کانون‌های تخریب و فرسایش در منابع خاک کشور اقدام و برای هر یک، برنامه عملیاتی جهت رفع یا کاهش اثرات آنها و یا اصلاح و بازسازی منابع خاک تخریب و فرسایش‌یافته را تهیه و اجرایی نماید.

ماده ۶- وزارت موظف است با همکاری سازمان و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، شیوه‌نامه تعیین مصادیق تخریب خاک را ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، تدوین و برای تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره / ۱۹۸۶۵۳ / ۵۵۸۳۳۱ هـ

تاریخ ..... ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

ماده ۷- آلوده کننده خاک، باید بلافاصله ضمن ارائه گزارش آلودگی، نسبت به توقف ورود آلودگی به خاک اقدام و ظرف (۳۰) روز نسبت به ارائه طرح بازسازی خاک‌های آلوده شده و اجرای آن پس از تأیید و تصویب نزدیکترین اداره حفاظت محیط زیست در مهلت مقرر از سوی آن اداره اقدام نماید. تأیید حسن اجرای طرح‌های مذکور به عهده آن اداره می‌باشد و آلوده کننده موظف به همکاری در موضوع این ماده خواهد بود.

تبصره ۱- آلوده کننده موظف است مناطق آلوده را تا رسیدن به حدود مجاز آلودگی خاک در دوره‌های زمانی اعلام شده تحت نظارت نزدیکترین اداره حفاظت محیط زیست مورد پایش قرار داده و گزارش کتبی پایش را به آن اداره ارائه نماید.

تبصره ۲- اداره حفاظت محیط زیست موظف است ظرف (۲۰) روز نظر خود را کتباً به آلوده کننده اعلام نماید.

ماده ۸- وزارت موظف است با همکاری سازمان و وزارت کشور (ستاد پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران) نسبت به شناسایی و بازسازی خاک‌های تخریب یافته ناشی از حوادث طبیعی و غیرمترقبه، با اولویت کاربری‌های کشاورزی و منابع طبیعی اقدام نماید.

ماده ۹- سازمان موظف است با همکاری وزارت نیرو در چهارچوب آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۸۲۴۱/ت/۷۱ هـ مورخ ۱۳۷۲/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن نسبت به شناسایی منابع آب آلوده (زیرزمینی و سطحی) که منجر به آلودگی خاک می‌شود، اقدام نماید.

تبصره ۱- در صورتی که تولید، توزیع و بهره‌برداری از آب‌های نامتعارف و با کیفیت غیراستاندارد در خاک منجر به آلودگی و یا تخریب خاک شود، مطابق قانون و این آیین‌نامه با آلوده کننده و یا تخریب کننده خاک برخورد خواهد شد.

تبصره ۲- سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور موظف است در حدود اعتبارات مصوب مربوط، نقشه ظرفیت (پتانسیل) آلودگی طبیعی خاک کشور را حداقل در مقیاس یک پنجاه هزارم با اولویت کاربری کشاورزی و منابع طبیعی، ظرف دو سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و در اختیار سازمان، وزارت و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط قرار دهد.

ماده ۱۰- دستورالعمل فنی و اجرایی مطالعه، پیشگیری، اصلاح و بازسازی خاک‌های شور، قلیا و یا شور و قلیا در کارگروهی متشکل از سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت، سازمان و وزارتخانه‌های نیرو، صنعت، معدن و تجارت و نفت ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و توسط وزارت ابلاغ می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره / تاریخ ۱۹۸۶۵۳ / ۵۵۸۳۳۱ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

ماده ۱۱- در اجرای ماده (۴) قانون، وزارت و سازمان مکلفند مطالعات لازم برای تعیین ارزش اقتصادی خاک و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب خاک با اولویت کاربری‌های کشاورزی، منابع طبیعی و خاک‌های موضوع ماده (۱۶) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ را در زیست‌بوم (اکوسیستم)های مختلف مشتمل بر ارزش بازاری (تجاری)، غیر بازاری نظیر خدمات محیط زیستی و تنوع زیستی را انجام و نتایج آن را در اختیار سازمان برنامه و بودجه کشور (مرکز آمار ایران) برای طی فرآیندهای لازم و درج در حساب‌های ملی قرار دهند.

ماده ۱۲- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ موظفند هزینه‌های پیشگیری و جبران خسارت وارده به خاک (اعم از آلودگی و یا تخریب خاک)، ناشی از اقدامات، عملیات، طرح (پروژه)های عمومی، عمرانی، خدماتی، توسعه‌ای و معدنی خود را برآورد و در اعتبارات طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با حوزه وظایف خود در بودجه سنواتی پیش‌بینی و در موافقتنامه‌های ذی‌ربط برای مبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور نیز درج و با رعایت ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱ در سقف تخصیص هزینه پرداخت نمایند.

تبصره- دستگاه‌های اجرایی مذکور موظفند مبالغ خسارت‌های وارده را به حساب مشخصی که به درخواست سازمان و وزارت، نزد خزانه‌داری کل کشور افتتاح می‌شود واریز نمایند.

ماده ۱۳- وزارت موظف است در اجرای بند (پ) ماده (۷) قانون، ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، بانک اطلاعات ملی خاک کشور مشتمل بر گزارش‌ها، نقشه‌ها و داده‌های مکان‌دار مطالعات خاک‌شناسی و تناسب اراضی و آزمایشگاه‌های خاک‌شناسی و همچنین بانک نمونه منابع خاک کشور را ایجاد و دستورالعمل نحوه دسترسی به آن را تدوین و ابلاغ نماید.

تبصره ۱- نقشه‌های موضوعی زمین‌لغزه، فرسایش‌پذیری خاک و طبقه‌بندی اراضی از نظر میزان خطرپذیری، شیوه‌نامه دسترسی متقاضیان به آن و دستورالعمل اجرایی تهیه نقشه‌های پهنه‌بندی خاک از نظر کانی‌شناسی، محیط زیستی، زمین‌شناسی پزشکی و کشاورزی، توسط وزارت با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲- به منظور جلوگیری از تکرار مطالعات خاک و کاهش هزینه‌ها و در راستای ایجاد به روزرسانی بانک اطلاعات ملی خاک کشور، کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و تمام دستگاه‌هایی که به نحوی از بودجه عمومی کشور استفاده می‌کنند، مکلفند ظرف یک ماه پس از تأیید گزارش مطالعات، نسخه‌ای از آن را به انضمام داده‌های مکان‌دار، نتایج اندازه‌گیری‌ها و نقشه‌های مربوط، در اختیار وزارت قرار دهند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

۱۹۸۶۵۳ / ۵۵۸۳۳۱ هـ

شماره .....

تاریخ ۱۴۰۲/۱۱/۰۳

تبصره ۳- در اجرای ماده (۷) قانون، وزارت مکلف است مرکز علمی و تخصصی نظارت و تأیید کیفیت مطالعات خاک‌شناسی و تناسب اراضی برای کاربری‌های کشاورزی و منابع طبیعی را تعیین و اعلام نماید.

تبصره ۴- سازمان زمین‌شناسی و اکتشاف معدنی ایران موظف است با همکاری وزارت نیرو و سازمان نقشه‌برداری کشور، نقشه‌های پهنه‌بندی خطر فرونشست اراضی و نقشه‌های سیل‌خیزی را تهیه و یا به‌روزرسانی نموده و داده‌ها و اطلاعات آن را در اختیار بانک اطلاعات ملی خاک کشور قرار داده و امکان دسترسی و تبادل داده‌ها و اطلاعات ملی را صرفاً براساس سطوح دسترسی تعیین‌شده توسط کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیکی فراهم نماید.

تبصره ۵- وزارت مکلف است با همکاری دستگاه‌های موضوع بند (پ) ماده (۷) قانون، ضوابط اجرایی نحوه جلوگیری از تخریب خاک و کاهش خطرات در طرح (پروژه)‌ها و برنامه‌های عمرانی و توسعه‌ای، شهری، صنعتی و عملیات معدنی را تدوین و ابلاغ نماید.

ماده ۱۴- وزارت موظف است ضوابط فنی و دستورالعمل مطالعات خاک‌شناسی و تعیین تناسب اراضی و نحوه نظارت بر آن برای کاربری‌های مختلف را ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۱۵- وزارت موظف است در حدود اعتبارات مصوب مربوط و در راستای تحقق ماده (۸) قانون و به منظور حفظ حاصل‌خیزی و پایداری خاک و پایش کمی و کیفی خاک‌های کشور، اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تعیین مساحت و موقعیت مکانی گروه و درجه‌های منابع خاک کشور به تفکیک اراضی دیم، آبی، جنگل، مرتع، بیابان با اولویت اراضی زراعی و باغی و پایش تغییرات کاربری آنها حداقل در مقیاس یک بیست و پنج هزارم در بازه‌های زمانی پنج ساله و مشخص نمودن میزان تغییرات و محل تغییرات کمی این اراضی.

۲- تعیین کیفیت خاک‌های کشاورزی و منابع طبیعی از نظر ماده آلی، خصوصیات شیمیایی و حاصل‌خیزی خاک و پایش این خصوصیات حداقل در مقیاس یک بیست و پنج هزارم هر پنج سال یک بار و ثبت میزان تغییرات.

۳- تعیین کیفیت خاک‌های کشاورزی و منابع طبیعی از نظر خصوصیات فیزیکی و پایش این خصوصیات حداقل در مقیاس یک بیست و پنج هزارم هر ده سال یک بار و ثبت میزان تغییرات.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره / تاریخ ۱۹۸۶۵۳ / ۵۵۸۳۴۱ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

۴- تعیین حد قابل تحمل فرسایش خاک و میزان فرسایش خاک در مناطق و کاربری‌های مختلف با استفاده از روش‌های بومی شده مناسب و به‌روزرسانی آن در بازه‌های زمانی ده ساله.

۵- تعیین وضعیت آلودگی خاک‌های اراضی زراعی و باغی حداقل در مقیاس یک بیست و پنج هزارم هر پنج سال یک بار و ثبت میزان تغییرات و ارسال گزارش به سازمان.

تبصره ۱- دستورالعمل نحوه انجام پایش، مشتمل بر مقیاس مطالعات، تعداد نمونه‌ها در واحد سطح، شرایط نمونه‌برداری، روش اندازه‌گیری‌ها و نیز شاخص‌های پایش تغییرات کمی و کیفی خاک‌ها، ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، توسط وزارت تهیه و اجرا می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که گزارش‌های پایش نشان‌دهنده کاهش کیفیت خاک در سطح منطقه‌ای یا ملی باشد، وزارت موظف است متناسب با موضوع، دستورالعمل‌های مدیریتی و برنامه‌های اجرایی، آموزشی و ترویجی لازم برای اصلاح و بهینه‌سازی کیفیت خاک در مناطق مذکور را تدوین و ابلاغ نماید.

تبصره ۳- وزارت موظف است به منظور نظارت بر کیفیت و کمیت منابع خاک کشور و جلوگیری از تخریب آن، ارتباط بین خصوصیات فیزیکی، شیمیایی و زیستی خاک با حدنگاری (کاداستر) با اولویت اراضی کشاورزی را فراهم آورد.

تبصره ۴- وزارت موظف است ضوابط فنی و دستورالعمل نحوه پایش کیفیت و کمیت خاک در تغییر کاربری‌های مجاز احتمالی را بر مبنای ارزش اقتصادی خاک به گونه‌ای که متضمن ارتقای پایداری خاک باشد، ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و اجرا نماید.

ماده ۱۶- در اجرای مواد (۹) و (۱۰) قانون، تولیدکنندگان، واردکنندگان و توزیع‌کنندگان موظفند تمامی انواع کود، بستر کشت، آفت‌کش‌ها، سم و بهبوددهنده‌های رشد گیاه تولید داخل و وارداتی را پیش از عرضه، با رعایت ماده (۱۸) قانون و مقررات مربوط به آن، در وزارت ثبت نمایند.

تبصره ۱- دستورالعمل و شیوه‌نامه‌های مدیریت و نظارت بر ورود، تولید، بسته‌بندی، توزیع، فروش، مصرف و ثبت و پایش انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهنده‌های رشد شیمیایی - آلی و زیستی و شرایط مسئول فنی فروشندگان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و نسخه‌نویسان مصرف کود با رعایت ماده (۱۸) قانون و مقررات مربوط به آن، ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه توسط وزارت تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲- مصرف‌کنندگان انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهنده‌های رشد شیمیایی - آلی و زیستی موظف به استفاده از مواد کودی دارای شماره ثبت از وزارت می‌باشند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره / تاریخ ۱۹۸۶۵۳ / ۵۵۸۳۳۱ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰ .....

تبصره ۳- وزارت در ثبت انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهنده‌های رشد شیمیایی - آلی و زیستی علاوه بر اطلاعات تخصصی خود، ضوابط محیط زیستی و بهداشتی را از سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ملی استاندارد ایران، استعلام و در شیوه‌نامه درج خواهد نمود.

تبصره ۴- مقدار حداکثر پنج کیلوگرم از انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهنده‌های رشد شیمیایی - آلی و زیستی که برای استفاده آزمایشی و یا به‌عنوان نمونه برای اخذ مجوزهای لازم، تولید یا وارد می‌شوند، نیازمند ثبت نیستند.

ماده ۱۷- خرید، فروش، واردات و صادرات انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهنده‌های رشد شیمیایی - آلی و زیستی و سموم فاقد شماره ثبت در کشور ممنوع بوده و مشمول قوانین و مقررات مربوط می‌باشند.

تبصره ۱- گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است از ورود اقلام موضوع این ماده که فاقد شماره ثبت می‌باشند، جلوگیری کند.

تبصره ۲- ورود حجم حداکثر پنج کیلوگرم اقلام موضوع این ماده به منظور آزمایش، ثبت و یا دریافت مجوز از وزارت بلامانع است.

ماده ۱۸- در اجرای ماده (۱۲) قانون، سازمان مدیریت بحران کشور مکلف است اعتبارات لازم برای تهیه و اجرای طرح بازسازی خاک‌های تخریب‌یافته و یا آلوده‌شده ناشی از حوادث طبیعی غیرمترقبه را به سازمان برنامه و بودجه کشور برای پیش‌بینی در لوایح بودجه سنواتی اعلام نماید.

تبصره- سازمان و وزارت مکلفند گزارشی از خاک‌های تخریب‌یافته و یا آلوده‌شده ناشی از حوادث طبیعی غیرمترقبه را به منظور تأمین اعتبارات موضوع این ماده به سازمان مدیریت بحران کشور اعلام نمایند.

ماده ۱۹- به منظور جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک در اراضی کشاورزی و سلامت محصولات تولیدی، استفاده از فاضلاب در اراضی کشاورزی ممنوع است.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است موقعیت و اطلاعات تصفیه‌خانه‌هایی که پساب آنها مورد استفاده اراضی کشاورزی قرار می‌گیرد را به سازمان، وزارت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام نماید.

تبصره ۲- سازمان موظف است با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، دستورالعمل و ضوابط فنی استفاده از پساب در خاک را ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۰- وزارت موظف است با همکاری سازمان، وزارت نیرو، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کشور و سازمان ملی استاندارد ایران، ضوابط فنی استفاده از لجن فاضلاب و یا مواد حاصل از فراوری آن در خاک به عنوان کود را ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تدوین و ابلاغ نماید.

تبصره ۱- وزارت نیرو مکلف است تمهیدات لازم جهت جمع‌آوری، فراوری و استفاده لجن تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهری و روستایی به عنوان کود آلی قابل استفاده در اراضی کشاورزی براساس ضوابط فنی اعلامی را فراهم نماید.

تبصره ۲- وزارت موظف است با همکاری سازمان و وزارت نیرو و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، ضوابط فنی و دستورالعمل اجرایی مدیریت زهاب‌های اراضی کشاورزی و گلخانه‌ها را به نحوی که متضمن جلوگیری از آلودگی و تخریب خاک شود، تهیه و ابلاغ نماید.

تبصره ۳- وزارت کشور مکلف است با همکاری سازمان، وزارت، وزارت نیرو و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، آیین‌نامه مدیریت سپتاز (لجن فاضلاب) و نحوه تخلیه آن به محیط پذیرنده با رعایت حدود مجاز و استانداردهای مربوط را تهیه و برای تصویب به هیئت وزیران ارائه نماید.

ماده ۲۱- مدیریت اجرایی پسماندهای عادی و کشاورزی موضوع بند (ج) ماده (۲) قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳ مکلف است اقدامات و تمهیدات لازم جهت جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش، دفع و یا فرآوری پسماندهای آلی و استفاده از آنها به عنوان کود آلی قابل استفاده در اراضی کشاورزی براساس استانداردهای موضوع ماده (۱۶) آیین‌نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۸۴۸۸/ت ۳۲۵۶۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۱ را فراهم نماید.

ماده ۲۲- رهاسازی و دیپوی (تخلیه و انباشت) هرگونه مواد پلاستیکی در خاک که منجر به بروز آلودگی و یا تخریب خاک شود، ممنوع است.

ماده ۲۳- وزارت موظف است دستورالعمل‌های فنی مدیریت بقایای گیاهی را تهیه و روش‌های صحیح مدیریت بقایا را در قالب برنامه‌های آموزشی و ترویجی در جامعه بهره‌برداران توسعه دهد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

۱۹۸۶۵۳ / ت ۵۵۸۳۳۱ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

تبصره- وزارت موظف است در چهارچوب وظایف و اختیارات قانونی، نسبت به اجرای برنامه حفظ و ارتقای ماده آلی خاک جهت حفاظت از منابع خاک و افزایش بهره‌وری منابع و نهاده‌های کشاورزی و منابع طبیعی اقدام نماید.

ماده ۲۴- وزارت موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و با استفاده از ظرفیت‌ها و ابزار قانونی، از صادرات کودهای آلی و منابع آلی قابل برگشت به خاک، جلوگیری کرده و با بهره‌گیری از مشوق‌های مختلف، تمهیدات مصرف حداکثری این مواد در اراضی کشاورزی کشور را فراهم نماید.

ماده ۲۵- وزارت موظف است با همکاری سازمان و دستگاه‌های ذی‌ربط، ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، دستورالعمل برداشت، جابه‌جایی و حمل خاک و ظرف یک سال، نقشه مناطق و میزان مجاز برداشت سالانه خاک جهت مصارف مختلف را با رعایت ماده (۲۱) قانون، تدوین و ابلاغ نماید.

تبصره ۱- وزارت موظف است با رعایت ماده (۱۶) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳، دستورالعمل ضوابط برداشت و انتقال خاک‌های آلی در داخل کشور و تهیه نقشه و مدیریت خاک‌های مورد اشاره و بهره‌برداری پایدار از آن را مشتمل بر ظرفیت تولید و سرعت تجزیه مواد آلی در هر منطقه را، با اولویت اراضی کشاورزی ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، تدوین و اعلام نماید.

تبصره ۲- هرگونه برداشت، جابه‌جایی، خاکریزی و اضافه نمودن خاک، خارج از حدود و ضوابطی که در دستورالعمل‌های این ماده برای کاربری‌های مختلف تعیین می‌شود، ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۶- انتخاب ضابط دادگستری موضوع ماده (۲۳) قانون، با رعایت قوانین و مقررات مربوط و از میان افراد واجد شرایط دارای حداقل مدرک کارشناسی کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست با اولویت رشته‌های حفاظت از خاک، آبخیزداری و علوم خاک انجام می‌شود.

تبصره- تمامی مراکز دولتی و غیردولتی موظفند تمهیدات لازم برای ورود ضابطان مذکور جهت انجام مأموریت‌های موضوع قانون و این آیین‌نامه را فراهم نمایند. مراکز مذکور در صورت ممانعت، مشمول مجازات مقرر در قوانین مربوط می‌شوند. در صورتی که این مراکز از جمله مراکز نظامی یا هسته‌ای باشند، با رعایت قوانین مربوط به این مراکز، مأموران واجد شرایط باید حداکثر یک هفته قبل با امضای عالی‌ترین مقام وزارت یا سازمان حسب مورد به مراکز مذکور معرفی شوند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

۱۹۸۶۵۳ / ت ۵۸۳۳۱ هـ

شماره
تاریخ ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۳۰

ماده ۲۷- وزارت و سازمان موظفند با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، نسبت به تهیه محتوای آموزشی و ترویجی در رابطه با مدیریت بهینه و حفاظت خاک اقدام و با بهره‌گیری از ظرفیت سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سایر رسانه‌های دولتی و دستگاه‌های اجرایی برای تحقق اهداف موضوع قانون و این آیین‌نامه، موارد زیر را برنامه‌ریزی و اجرا نمایند:

- ۱- ارتقای سطح فرهنگ عمومی مردم به منظور حفاظت و صیانت از منابع خاک کشور.
- ۲- ارتقای سطح دانش عمومی و تخصصی مردم در سطوح مختلف از طریق آموزش‌های رسمی و غیررسمی در مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از منابع خاک کشور.
- ۳- بهره‌گیری از مشارکت مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد در فرهنگ‌سازی عمومی در حفظ، احیا، توسعه و بهره‌برداری پایدار از منابع خاک کشور.
- ۴- تمهید و اقدامات تشویقی سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان در امر آموزش، تحقیق و ترویج مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور.
- ۵- بهره‌گیری از ظرفیت نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی.

ماده ۲۸- وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری موظفند محتوای علمی و آموزشی تهیه‌شده توسط وزارت و سازمان در رابطه با جایگاه و اهمیت منابع خاک و مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور را در دروس مقاطع تحصیلی مختلف پیش‌بینی نمایند.

ماده ۲۹- سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است درآمد موضوع ماده (۲۵) قانون را در قالب ردیف درآمد - هزینه براساس پیشنهاد سازمان و وزارت در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده ۳۰- سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است اعتبارات لازم جهت اجرایی شدن قانون، این آیین‌نامه و خط مشی‌های مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از خاک کشور را براساس پیشنهاد سازمان و وزارت در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده ۳۱- در اجرای ماده (۱۱) قانون، سازمان مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی نسبت به بازنگری حدود مجاز آلودگی خاک ظرف دو سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه اقدام نماید.

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دبیرخانه ستاد کل نیروهای مسلح، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت‌های قوانین و نظارت مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی، معاونت‌های رئیس‌جمهور، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.